

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la recurs

învinuirea lui

X X

(art. 197 alin. (2) lit. a) Cod penal)

*(Dosarul nr. 1ra-325/2024
Nr. PIGD 1-23007101-01-1ra-26022024-1)*

Recurs depus după 31 august 2023; Legea nu interzice instanței de recurs să recalifice considerentele invocate în recurs de la un temei de recurs la altul; Instanța de apel nu poate casa încheierea interlocutorie fără a casa integral sau parțial sentința; Recurs admis în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 1) CPP.

05 decembrie 2024

Au judecat anterior cauza judecătoreii:

Instanța de fond: Eugeniu Pșenița

Instanța de apel: Ala Rotaru, Dumitru Pușca, Ruslana Burdeniuc

Textul corespunde originalului

Judecând în lipsa părților recursul în cauza penală privind învinuirea lui X X,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stella Bleșceaga, *Președinte,*

Ghenadie Eremciuc,

Lilia Roic-Botezatu, *judcători,*

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE ȘI DE PROCEDURĂ

1. X X s-a născut în anul X în raionul Edineț. El a fost învinuit, în temeiul art. 197 alin. (2) lit. a) Cod penal, de distrugerea intenționată a bunurilor, care a cauzat daune în proporții mari, săvârșită prin incendiere.

2. X X a fost apărat de avocații Nicolae Baban și Dragoș Grosu.

3. În prima instanță, cauza penală a fost examinată în procedură generală. X X a fost condamnat conform art. 197 alin. (2) lit. a) din Codul penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de doi ani închisoare. În temeiul art. 90 Cod penal, instanța a dispus suspendarea executării pedepsei pe perioada de trei ani. De asemenea, printr-o încheiere interlocutorie, s-a solicitat Procuraturii Generale să investigheze posibile neglijențe ale procurorului și, în termen de o lună, să informeze Judecătoria Edineț cu privire la măsurile luate.

4. La 18 octombrie 2023, instanța de apel a respins apelul formulat de partea vătămată, Nadejda Vataman, ca fiind nefondat. Apelul procurorului a fost admis parțial, încheierea interlocutorie a fost casată, iar sentința primei instanțe a fost menținută fără modificări.

5. La 22 februarie 2024, partea vătămată a depus recurs, solicitând casarea sentinței primei instanțe și a deciziei instanței de apel, în ceea ce privește stabilirea vinovăției doar în privința lui X X și în partea casării încheierii interlocutorii a Judecătoriei Edineț din 24 mai 2023.

6. Urmărirea penală în această cauză a fost pornită la 02 decembrie 2022 și s-a finalizat la 30 decembrie 2022. Prima instanță a examinat cauza în perioada 16 ianuarie – 24 mai 2023. Instanța de apel a examinat cauza între 16 iunie și 18 octombrie 2023. Dosarul a ajuns în instanța de recurs la 11 martie 2024.

ÎN FAPT

7. Minorul X X a fost învinuit că, la 27 noiembrie 2022, aproximativ la ora 18:00, aparent în stare de ebrietate, cu intenția de a distruge bunuri, s-a îndreptat către casa nelocuită a Nadejdei Vataman din raionul Edineț. Ajungând în apropierea curții, unde se afla un șopron din lemn destinat depozitării nutrețurilor pentru animale, a aruncat o țigară aprinsă în baloții de furaje (paie, lucernă și fân), provocând un incendiu în gospodărie. Incendiul a cauzat un prejudiciu material de

305.000 de lei. Acțiunile lui X X au fost încadrate de organul de urmărire penală conform art. 197 alin. (2) lit. a) din Codul penal.

8. Prin sentința Judecătorei Edineț, sediul Central, din 24 mai 2023, X X a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 197 alin. (2) lit. a) Cod penal și i-a fost aplicată pedeapsa sub formă de închisoare pe termen de doi ani. În baza art. 90 Cod penal, a fost dispusă suspendarea executării pedepsei cu închisoare pe termen de probațiune de trei ani. În mod solidar cu Lucia Onica (parte civilmente responsabilă), X X a fost obligat să achite lui Nadejda Vataman despăgubiri materiale în valoare de 305.000 de lei și 4.000 de lei pentru cheltuieli de asistență juridică. La etapa urmăririi penale și în cadrul cercetării judecătorești, Oleg Orlovschi a fost audiat în calitate de martor al acușării (f.d. 45-47; 63-65 vol. I; f.d. 11 vol. II). Instanța a apreciat veridice declarațiile condamnatului date în privința faptului că focul a fost aprins de X X, la indicația lui Oleg Orlovschi.

9. Odată cu pronunțarea sentinței, instanța a emis și o încheiere interlocutorie prin care a dispus informarea Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la neglijarea de către procurorul Cristina Strelețcaia-Grinceac din cadrul Procuraturii Edineț, a prevederilor art. 3, 41 și 42 Cod Penal și a art. 7 Cod de Procedură Penală. Potrivit încheierii interlocutorii, X X, în cadrul procesului, în prezența procurorului și a reprezentantului legal, a afirmat că Oleg Orlovschi l-ar fi încurajat să declanșeze incendiul. Totuși, procurorul a tratat rolul lui Oleg Orlovschi exclusiv ca al unui martor al acușării, ignorând declarațiile repetate ale lui X X cu privire la implicarea lui Oleg Orlovschi.

10. La 05 iunie 2023, partea vătămată Nadejda Vataman a declarat apel, solicitând rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi sentințe prin care să fie stabilită vinovăția pentru comiterea infracțiunii conform art. 197 alin. (2) lit. a) din Codul Penal în participație a minorului X X cu Oleg Orlovschi.

11. La 07 iunie 2023, Cristina Strelețcaia-Grinceac, procuror în cadrul Procuraturii raionului Edineț, a depus apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri. Procurorul nu a solicitat modificarea măsurii de pedeapsă sau o altă soluționare a acțiunii civile, ci doar casarea încheierii interlocutorii. Procurorul a susținut că instanța de fond greșit a reținut presupusa implicare a lui Oleg Orlovschi în comiterea infracțiunii, întrucât nu existau suficiente probe care să susțină această concluzie, depășind astfel limitele învinuirii stabilite în rechizitoriu.

12. La 18 octombrie 2023, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți a respins apelul formulat de partea vătămată, ca nefondat. Instanța a admis parțial apelul procurorului, a casat încheierea interlocutorie și a menținut sentința primei instanțe. Curtea de apel a subliniat că, potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se face strict în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Instanța a menționat că, în urma declarațiilor din cadrul ședinței de judecată, potrivit cărora incendierea intenționată a bunurilor s-a realizat cu participarea lui Oleg Orlovschi, procurorul Nadejda Podgurschi s-a autosesizat. La

03 aprilie 2023, a fost emisă o ordonanță de refuz în pornirea urmăririi penale, care a fost anulată a doua zi de procurorul ierarhic superior, cu reluarea investigației. La 10 mai 2023, procurorul Nadejda Podgurschi a emis o nouă ordonanță prin care a respins propunerea de neîncepere a urmăririi penale formulată de ofițerul de urmărire penală, restituind dosarul pentru a se conforma indicațiilor de investigare suplimentară. Instanța de apel a constatat că instanța de fond nu a constatat încălcări care să justifice încheierea interlocutorie și a dispus casarea acesteia.

13. Cauza a fost examinată în lipsa părții vătămate și a avocatului ei, Vasile Istrati. La ședința fixată pentru 16 august 2023, partea vătămată și avocatul nu s-au prezentat, însă partea vătămată a solicitat amânarea examinării cauzei. Instanța a considerat imposibilă examinarea cauzei în lipsa părții vătămate și a amânat examinarea cauzei pentru data de 18 octombrie 2023. Partea vătămată și avocatul acesteia au fost citați în mod legal, la materialele cauzei fiind anexate avizele de recepție (vol. II, f.d. 156-157; 171; 173). La 18 octombrie 2023, a fost pronunțat dispozitivul deciziei instanței de apel și a fost anunțat că decizia motivată va fi pronunțată la 06 decembrie 2023. La 06 decembrie 2023, decizia motivată a instanței de apel nu a fost pronunțată din motivul studierii suplimentare a materialelor cauzei. Decizia motivată a fost pronunțată la 20 decembrie 2023. Decizia instanței de apel nu a fost plasată pe pagina web a instanței, fiind expediată părții vătămate la 29 decembrie 2023 (vol. II, f.d. 196). Avocatului Vasile Istrati copia deciziei motivate nu a fost comunicată.

14. La 22 februarie 2024, partea vătămată Nadejda Vataman a depus recurs în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) din Codul de procedură penală, solicitând casarea hotărârilor judecătorești în partea în care s-a stabilit vinovăția doar a condamnatului X X și în partea în care a fost casată încheierea interlocutorie a Judecătoriei Edineț din 24 mai 2023. Potrivit recursului, infracțiunea a fost comisă prin participație, întrucât X X a recunoscut în cadrul audierii că a acționat la îndemnul lui Oleg Orlovschi, fapt confirmat și de declarațiile martorilor. Partea vătămată susține că procurorul Nadejda Podgurschi a efectuat o verificare formală și că instanța ar fi trebuit să suspende cauza conform prevederilor art. 326 alin. (2) din Codul de procedură penală, având în vedere că au apărut circumstanțe noi. În plus, procurorul a greșit când l-a recunoscut pe Oleg Orlovschi doar ca martor și nu ca bănuț. Instanța de apel nu a fost informată că, anterior, pe 13 octombrie 2023, procurorul Nadejda Podgurschi a emis o ordonanță de refuz în începerea urmăririi penale împotriva lui Oleg Orlovschi, ordonanță care a fost contestată și respinsă pe 09 noiembrie 2023 de procurorul adjunct Igor Rusnac. La 14 decembrie 2023, Judecătoria Edineț a admis plângerea depusă de partea vătămată și a declarat nule ambele ordonanțe, dispunând reluarea urmăririi penale și corectarea neregulilor constatate (f.d. 31-37 vol. III).

15. La 11 martie 2024, Curtea Supremă de Justiție a solicitat părților depunerea referinței la recurs. Referința a fost depusă doar de către procuror, care a solicitat rejudecarea cauzei, din motiv că curtea de apel a decis examinarea cauzei în lipsa

părții vătămate. De asemenea, instanța de apel s-a expus neclar asupra argumentelor invocate în apel.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

16. Conform art. 24 Cod de procedură penală:

„(1) Urmărirea penală, apărarea și judecarea cauzei sînt separate și se efectuează de diferite organe și persoane.

(2) Instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decît interesele legii.”

17. Conform art. 218 Cod de procedură penală:

„(1) Instanța de judecată, constatînd în procesul de judecată fapte de încălcare a legalității și a drepturilor omului, o dată cu adoptarea hotărîrii, emite și o încheiere interlocutorie prin care aceste fapte se aduc la cunoștința organelor respective, persoanelor cu funcție de răspundere și procurorului;

(2) În termen de cel mult o lună, instanța de judecată va fi informată despre rezultatele soluționării faptelor expuse în încheierea interlocutorie”.

18. Conform art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală:

„Judecarea cauzei în primă instanță se efectuează numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu.”

19. Conform art. 415 alin.(2) Cod de procedură penală:

„(2) Sentința poate fi casată numai cu privire la unele fapte sau persoane ori numai în ce privește latura penală sau latura civilă, dacă aceasta nu împiedică soluționarea justă a cauzei”.

20. Conform art. 422 Cod de procedură penală, în vigoare la data depunerii recursului, termenul de declarare a recursului este de două luni de la data comunicării deciziei integrale.

21. Cererea de recurs a fost depusă după 01 septembrie 2023. Partea relevantă a art. 427 alin. (1), (3) Cod de procedură penală este următoarea:

„(1) Recursul este admis dacă:

1) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

...

6) hotărârea este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

(3) Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) pct. 6) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimiterea la rejudecare. În cazul respingerii nejustificate a administrării probei în instanța de apel într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare sau în cazul

în care se invocă temeiul de la alin. (1) pct. 6), prevederile art.413 alin. (3) și (4) se aplică în mod corespunzător.”

22. Partea relevantă a art. 432 Cod de procedură penală este următoarea:

„(2) Un complet din 3 judecători, prin încheiere, declară inadmisibil recursul dacă:

...

3) recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 427;”

23. Articolul 434 Cod de procedură penală prevede următoarele:

„Articolul 434. Limitele judecării recursului

Judecând recursul, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii atacate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 427.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

24. Condamnatul este minor. Hotărârile pronunțate în cauzele penale ce implică minori nu sunt publicate pe portalul instanțelor de judecată. Cauza penală a fost examinat în apel în absența părții vătămate, iar decizia motivată a instanței de apel a fost pronunțată la 20 decembrie 2023. Decizia motivată a fost transmisă părții vătămate prin poștă la 29 decembrie 2023 (Vol. II, f.d. 196). Partea vătămată a depus recursul la 22 februarie 2024. Prin urmare, recursul părții vătămate este depus în termen.

25. Art. 434 Cod de procedură penală prevede că instanța de recurs verifică „legalitatea hotărârii atacate” doar „în limitele invocate în recurs”. Această prevedere nu permite instanței de recurs să admită recursul din alte considerente decât cele invocate în recurs. De asemenea, ea nu permite instanței de recurs să verifice oportunitatea unei soluții judecătorești date de instanța de fond sau apel atât timp cât aceasta este legală. Totuși, legea nu interzice instanței de recurs să recalifice considerentele invocate în recurs de la un temei de recurs la altul (*mutatis mutandis* decizia nr. [1ra-1520/2023](#), § 56).

26. Recursul a fost depus în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală (decizia instanței de apel este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor). Având în vedere argumentele recurentului, care sunt două la număr (a se vedea para. 14), recursul depus urmează a fi examinat și prin prisma art. 427 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală (interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție).

27. Recursul formulat de partea vătămată se bazează pe teoria că instanțele de judecată ar fi greșit în aprecierea probelor administrate, neglijând ideea că distrugerea intenționată a bunurilor ar fi fost comisă împreună cu o altă persoană. Conform art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se face numai în privința persoanei puse sub învinuire și numai în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Instanțele de judecată au respectat acest principiu al procesului penal,

analizând cazul exclusiv în limitele învinuirii formulate de procuror. Orice modificare a statutului unui martor, de exemplu, prin schimbarea statutului acestuia în învinuit, nu poate fi realizată fără o decizie a procurorului, așa cum prevede art. 326 alin. (2) Cod de procedură penală. Prin urmare, instanțele de judecată nu putea examina din oficiu probatoriul cu privire la implicarea unei alte persoane în incendierea bunurilor părții vătămate.

28. Instanța de recurs constată că instanța de fond nu a ignorat cu desăvârșire aspectul invocat de partea vătămată privind posibilitatea comiterii infracțiunii în coparticipație. La pronunțarea sentinței a fost emisă o încheiere interlocutorie prin care a fost sesizată Procuratura Generală cu privire la posibila implicare a unei alte persoane în comiterea infracțiunii. În încheiere, instanța a menționat că, deși procurorul s-a autosesizat cu privire la această versiune, ulterior nu au fost prezentate dovezi cu privire la desfășurarea investigațiilor și nu a fost modificată învinuirea în conformitate cu art. 326 Cod de procedură penală.

29. Un alt argument al părții vătămate se referă la dezacordul recurentului cu anularea încheierii interlocutorii (a se vedea para. 12). Conform prevederilor legale (a se vedea para. 17), instanța poate emite încheiere interlocutorie în cadrul procesului penal, care poate reglementa măsuri procedurale, inclusiv în ceea ce privește acțiunile procurorului. În acest caz, instanța de fond a emis o încheiere interlocutorie concomitent cu sentința de condamnare (a se vedea para. 9). Instanța de apel a admis parțial apelul procurorului și a dispus anularea încheierii interlocutorii, menținând, sentința instanței de fond fără modificări. În susținerea acestei soluții, instanța de apel a invocat art. 415 alin. (2) Cod de procedură penală.

30. Art. 415 Cod de procedură penală se referă la soluția instanței de apel. Potrivit alin. (1) al acestui articol, în cazul admiterii apelului, obligatoriu urmează a fi casată, integral sau total, sentința. Casarea încheierii care nu se contestă separat de sentință nu poate avea loc în apel fără casarea sau modificarea sentinței. Mai mult, din art. 415 alin. (2) Cod de procedură penală rezultă că instanța de apel poate examina încheierea interlocutorie doar în măsura în care aceasta este legată direct de fondul cauzei. Soluția dată în acest caz de către instanța de apel, adică anularea încheierii interlocutorii și menținerea fără modificări a sentinței, contravine art. 415 Cod de procedură penală. Acest fapt contravine și jurisprudenței Curții Supremă de Justiție.

31. Completul mai menționează că încheierea interlocutorie nu era legată de fondul cauzei. Prin urmare, aceasta nu putea fi în genere casată în apel. Imposibilitatea contestării acestei încheieri interlocutorii nu încalcă cu nimic dreptul procurorului vizat, deoarece încheierea interlocutorie nu îi aplica irevocabil o sancțiune, iar procurorul putea clarifica ulterior în cadrul verificării Procuraturii Generale criticile pe care ar fi putut să le aibă în raport cu încheierea interlocutorie.

32. Prin urmare, în această parte recursul urmează a fi admis în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 1) Cod de procedură penală.

33. Din motivele de mai sus, în conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. a) Cod de procedură penală,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de partea vătămată Nadejda Vataman, în partea anulării încheierii interlocutorii;

Anulează integral decizia Curții de Apel Bălți din 08 octombrie 2023 și menține fără modificări hotărârile primei instanțe.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stella Bleșceaga

Judecători

Ghenadie Eremciuc

Lilia Roic-Botezatu